

Saloisten kirkon ympäristön asemakaava

Asemakaava Ak 251

LUONNOSVAIHEEN PALAUTE JA VASTINEET

Palautteen pohjalta tehtävät vastineen mukaiset muutokset kaava-asiakirjoihin kuvataan kaava-selostuksen asianomaisessa kohdassa.

Lausunnot s. 1-18

Mielipiteet s. 18-23

1 Lausunnot

Saapuneet lausunnot	pvm
Oulun museo- ja tiedekeskus, arkeologinen kulttuuriperintö	30.1.2026
Oulun museo- ja tiedekeskus, rakennettu kulttuuriympäristö	27.1.2026
Tukes	30.1.2026
Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos	5.1.2026
Fingrid	7.1.2026
Elenia Oy	7.1.2026
Raahen Vesi Oy	31.12.2025
Telia Finland Oyj	18.12.2025
Pohjois-Suomen elinvoimakeskus	29.1.2026
Pohjois-Pohjanmaan liitto	13.1.2026
Raahen Energia Oy	2.2.2026
Lupa- ja valvontavirasto	30.1.2026
Raahen kaupungin lupa- ja valvontajaosto	21.1.2026
Raahen yrittäjät	20.1.2026
Raahe seura	1.2.2026
Raahen Seudun Luonnonystävät ry	1.2.2026
Saloisten Kotiseutu- ja Museoyhdistys ry	2.2.2026
Raahen kaupunki: Maankäyttö ja mittaus	6.2.2026

1.1 Oulun museo- ja tiedekeskus

Arkeologinen kulttuuriperintö

Aluetta on osin inventoitu SSAB:n tehdasalueen inventoinnissa vuonna 2022 (Mikroliitti Oy) ja SSAB:n voimajohtohankkeen yhteydessä vuonna 2022 (Keski-Pohjanmaan ArkeologiaPalvelu). Lisäksi kaavaan liittyen on toteutettu vuonna 2025 Saloisten pappilan arkeologinen koetutkimus (Maanala Oy). Tutkimuksista on toimitettu museolle väliraportti, ja lopullinen raportti valmistuu hankkeen ehdotusvaiheeseen.

Arkeologisen koetutkimuksen jälkeen suunnittelualueelta tunnetaan yksi muinaismuistolain (295/1963) mukainen kiinteä muinaisjäännös, Saloisten pappila (Mikkela) (muinaisjäännöstunnus 1000046045). Pappila on voinut olla käytössä jo 1400-luvulla, ja karjapiha on otettu käyttöön 1700-luvun puolivälissä. Koekaivaukset keskitettiin maastoltaan korkeimmalle kohdalle, jonka seurauksena pappilan pihapiirin eteläosaa, joka on merkitty tonttialueeksi vuoden 1760-luvun isojakokartalla, ei tutkittu. Muinaisjäännösrekisterin mukainen kohteen aluerajaus on koekaivausraportissa esitettyä laajempi, sillä muinaisjäännösrekisterin mukainen aluerajaus mukailee isojakokartassa olevaa ja koetutkimusten perusteella esitettyä tontin rajausta.

Kohde Saloisten pappila (Mikkela) on merkitty kaavakartalle sm-osa-alueena. **Aluerajauksella on syytä laajentaa sen eteläosasta muinaisjäännösrekisterin mukaiseksi aluerajaukseksi. Kaavamääräystä suositellaan muutettavaksi siten, että lausuntopyyntö tulee pyytää museoviranomaisen sijasta alueelliselta vastuumuseolta.**

Hankealueella sijaitsevat arkeologisen kulttuuriperinnön kohteet on esitelty kaavaselostuksen luvussa Muinaismuistot. Kohteet on myös esitetty karttaotteella kuvassa 35. **Karttaotteella on syytä päivittää, sillä karttaotteen ottamisen jälkeen kohteen Saloisten pappila (Mikkela) aluerajaus on muuttunut. Kartassa voidaan esittää myös esineiden löytöpaikat, jotka on mainittu luvun sanallisessa kuvauksessa.** Karttaan voi harkita myös hankealueen rajauksen lisäämistä.

Tontin alueella on merkkejä ainakin 1500-luvun pappilan toiminnasta, ja kirjallisten lähteiden perusteella pappila on voitu perustaa jo 1400-luvulla. Tontilla nykyisin sijaitsevat rakennukset ovat peräisin 1700-luvun puolivälistä ja 1800-luvun alusta. Arkeologisten tutkimusten mukaan tontti on poikkeuksellisen hyvin säilynyt, sillä alueella ei juurikaan ole ollut modernia maankäyttöä, eikä tontille ole tuotu täytemaita. Saloisten pappila on siis toiminut samalla paikalla vähintään 500 vuotta, mikä on poikkeuksellista jopa valtakunnallisella tasolla: Vastaavia kiinteitä muinaisjäännöksiä olevia pappiloita on Suomessa ainoastaan kymmenkunta, ja ne sijoittuvat kaikki Etelä-Suomeen. Saloisten pappila on siis ainoa tunnettu ja arkeologisesti hyvin säilynyt 1400–1500-luvulle ajoittuva pappila Pohjois-Suomessa. **Museo arvioi, että hankkeessa tulisi ensisijaisesti tarkastella Saloisten pappilan säilyttämistä ja toiminnan kehittämistä nykyisellä paikallaan kohteen historiallisen jatkuvuuden turvaamiseksi.**

Oulun museo- ja tiedekeskuksella ei ole muuta huomautettavaa Saloisten kirkon ympäristön asemakaavan luonnoksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

1.1.1 Vastine

Sm-alueen aluerajausta laajennetaan lausunnon mukaisesti, ja kaavamääräys tarkistetaan. Kaavaselostuksen luvun ”Muinaismuistot” karttaotetta päivitetään lausunnon mukaisesti.

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumerkinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa sijaitsevan paririihen merkintänä säilyy sr-2:na.

1.2 Oulun museo- ja tiedekeskus

Rakennettu kulttuuriperintö

Saloinen I. Salo on yksi Pohjanmaan vanhoista ja laajimmista emäpitäjistä. Itsenäinen kirkkopitäjä siitä tuli vuonna 1413. Salon vanha kirkko rakennettiin 1490-luvun lopulla Kirkkoludolle, hieman nykyisen kirkon eteläpuolelle, mutta rannan mataloitumisen takia se siirrettiin vuonna 1622 nykyiselle paikalle. Nykyinen kirkko korvasi 1932 keskiaikaisen tukipilarikirkon, joka paloi 1930. Vieressä oleva uusklassistinen tapuli on arvotettu valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi.

Hieman etäämmällä kirkkotarhasta Kirkkoherrantien varrella mäenkumpareella sijaitsevat pappilan rakennukset on arvotettu maakunnallisesti arvokkaiksi rakennetun ympäristön kohteiksi. Saloisten pappilan arkeologisten koetutkimusten perusteella tontin alueella on merkkejä pappilan toiminnasta ainakin 1500-luvulta. Kirjallisten lähteiden perusteella pappila on voitu perustaa jo 1400-luvulla. Tontilla nykyisin sijaitsevat rakennukset ovat peräisin 1700-luvun puolivälistä ja 1800-luvun alusta. Saloisten pappila on siis toiminut samalla paikalla vähintään 500 vuotta, mikä on poikkeuksellista jopa valtakunnallisella tasolla. Saloisten pappila on myös vanhin säilynyt pappila Pohjois-Suomessa. Rakennukseen sopimattomista myöhemmistä julkisivumuutoksista huolimatta molemmissa rakennuksissa on runsaasti alkuperäisiä arkkitehtonisia yksityiskohtia ja niillä on sekä rakennushistoriallisia, historiallisia, ympäristöllisiä ja symboliarvoja.

Oulun museo- ja tiedekeskus katsoo, että hankkeessa tulisi ensisijaisesti tarkastella Saloisten pappilan säilyttämistä nykyisellä paikallaan ja vasta toissijaisesti siirtoa muualle kaava-alueella. Museo muistuttaa myös, että seurakunta on velvollinen huolehtimaan siitä, että sr-2 merkittyjen rakennusten kunnossapidosta huolehditaan tarpeellisin ylläpitokorjauksin molemmissa vaihtoehtoissa. Pappilarakennukset ovat päässeet huonoon kuntoon, mm. päärakennuksen katon ja sadevesijärjestelmien osalta, jotka molemmat ovat jo aiheuttaneet vaurioita rakennuksille. Rakennusten sisätilat tulisi myös tyhjentää ylimääräisestä tavarasta, jotta tarpeelliset kuntokartoitukset on mahdollista tehdä ja mahdolliset muut vauriot pystytään havaitsemaan ja korjaukset suorittamaan. Museo katsoo myös, että seurakunnan tulisi etsiä rakentavia yhteistyön tapoja rakennuksen ylläpidon ja käytön osalta seurakuntalaisten, yhdistysten ym. tahojen kanssa, joita pappilan tilanne huolestuttaa. Museolla ei ole muuta huomautettavaa Saloisten kirkon ympäristön asemakaavan kaavaluonnoksesta rakennetun kulttuuriympäristön osalta.

1.2.1 Vastine

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumerkinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa sijaitsevan paririihen merkintänä säilyy sr-2:na.

Muilta osin lausunto merkitään tiedoksi ja välitetään seurakunnalle.

1.3 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Kaavamuuotosalue sijaitsee n. 280 m etäisyydellä Tukesin valvonnassa olevasta laajamittaista vaarallisten kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittavasta kohteesta SSAB Europe Oy:n Raahen tehtaasta (Rautaruukintie 155, 92160 Saloinen). Kohteen toiminnan laajuus on turvallisuusselvityslaitos ja konsultointivyoähyke 1,5 km. **Tukesin näkemyksen mukaan kaavamuutokselle ei ole estettä käytössä olevien selvitysten ja valvontatietojen perusteella.**

Toiminnanharjoittajan tekemän suuronnettomuuksien seurausanalyysin perusteella mahdollisten onnettomuuksien vaikutukset eivät ulotu kaavoitettavalle alueelle.

1.3.1 Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.4 Pohjois-Pohjanmaan pelastuslaitos

Pelastusviranomaisen muistuttaa, että pelastuslain (379/2011) 30 §:n mukaan kunnan velvollisuus on huolehtia alueellaan sammutusveden hankinnasta pelastuslaitoksen tarpeisiin sammutusvesisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kunnan tulee huolehtia sammutusveden ottoapaikoista ja luonnonvesilähteistä. **Tämä tulee huomioida myös uusien alueiden kaavoituksessa sekä kaavamuutoksissa.** Sammutusvesijärjestelmä katsotaan riittävän tehokkaaksi, kun veden tuotto on yli 2000 l/min. Sammutusvesipisteen tulisi olla 300 metrin säteellä kaava-alueen kiinteistöistä. **Kaavoituksen yhteydessä tulee varmistaa vesihuoltolaitokselta, että riittävän tehokas vesiasema löytyy kaava-alueen sisältä tai sen välittömästä läheisyydestä.** Pelastuslaitos arvioi palopostien ja vesiasemien tarpeen ja toimivuuden sekä hyväksyy niiden mitoituskriteerit, mallin ja sijainnin.

Pelastuslain (379/2011) 11 §:n mukaan hälytysajoneuvoille tarkoitetut tiet ja muut kulkuyhteydet on pidettävä ajokelpoisina ja esteettöminä. Lisäksi teiden tulee mahdollistaa pelastustoimen tehtävien hoito. Liikennejärjestelyiden tulee mahdollistaa kaava-alueella olevien kohteiden mahdollisimman hyvä saavutettavuus myös pelastuslaitoksen raskailla ajoneuvoilla. Ajoyhteyksien osalta tulee huomioida sijoitus, mitoitus ja kantavuudet.

Kaavoitustyön yhteydessä tulee varmistaa, että alueella on riittävästi pysäköintialueita sen toimintojen luonne huomioon ottaen.

1.4.1 Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.5 Fingrid

Fingrid ei lausu asemakaavasta Saloisten kirkon ympäristö (Ak 251). Kyseisellä asemakaava-alueella ei ole Fingridin voimajohtoja eikä muita toimintoja.

1.5.1 Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.6 Elenia

Elenia pyytää merkitsemään olemassa olevan puistomuuntamon ET-aluemerkinnällä suunnitellulle kaavamuu-utosalueelle. Varattavan alueen tulisi olla kooltaan noin 14 x 14 m. Vähimmäisetäisyydet ET-alueelle sijoittuvasta puistomuuntamosta lähimpiin rakennuksiin tulee olla vähintään 8 m.

Kaavoitettavalla alueella sijaitsee Elenian verkkoa. Työskenneltäessä ja rakennettaessa nykyisten sähköverkon rakenteiden läheisyyteen tulee huomioida sähköturvallisuuden edellyttämät etäisyysvaatimukset.

Puistomuuntamoa lukuun ottamatta Elenian nykyisille rakenteille ei ole tarkoituksenmukaista varata kaavaan johtoalueita, mutta pyydämme huomioimaan, että **mahdollisista ylimääräisistä johtomuutoksista aiheutuvat lisäkustannukset laskutetaan työn tilaajalta.** Elenialla ei ole muuta huomauttamista asemakaavaan tai esitettyihin maankäyttöratkaisuihin.

1.6.1 Vastine

Merkitään tiedoksi. Puistomuuntamolle varattava alue merkitään kaavakartalle et- alueenosana.

1.7 Raahen vesi

Ei huomautettavaa valmisteluvaiheen aineistosta.

1.7.1 Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.8 Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj:llä ei ole huomautettavaa Saloisten kirkon ympäristön asemakaavamuutoksen valmisteluvaiheen aineistosta.

1.8.1 Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.9 Pohjois-Suomen elinvoimakeskus

Pohjois-Suomen elinvoimakeskus toteaa, ettei sillä ole kaavaluonnoksesta huomautettavaa.

Kaavaselostuksessa on tärkeää päivittää osalliset valtion aluehallinnon uudistuksen myötä vastaamaan nykytilannetta. Osallisina mainitaan mm. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, jonka toiminta on päättynyt vuoden 2025 lopussa valtionhallinnon uudistuksen myötä. Osalliseksi tulee lisätä Pohjois-Suomen elinvoimakeskus. Lisäksi osallisena tulee olla Lupa- ja valvontavirasto.

1.9.1 Vastine

Merkitään tiedoksi. Osallisten listaa päivitetään lausunnon mukaisesti.

1.10 Pohjois-Pohjanmaan liitto

Pohjois-Pohjanmaan liitolla ei ole muuta huomauttamista kuulemisvaiheen aineistosta lukuun ottamatta kaavaselostuksen Energia ja ilmastovaihemaakuntakaavaa koskevaa lausetta "Kaavat ovat lainvoimaisia". Kyseinen kaava on 18.8.2025 määrätty voimaan ilman lainvoimaa.

1.10.1 Vastine

Merkitään tiedoksi. Kyseinen kohta korjataan kaavaselostukseen.

1.11 Raahen Energia Oy

Sähköverkko, Raahen Kuitu, Kaukolämpö:

Ei ole kommentoitavaa.

1.11.1 Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.12 Lupa- ja valvontavirasto

Sähköverkko, Valtion aluehallintouudistuksessa lausuntopyyntö siirtyi Lupa- ja valvontavirastolle (LVV) sekä Lapin elinvoimakeskukselle (hulevedet, tulvat) ja Pohjois-Suomen elinvoimakeskukselle (liikennejärjestelmä ja maantiet). **Virastomuutokset tulee päivittää kaava-asiakirjoihin.**

Maakuntakaavan ohjausvaikutus

Kaavaselostukseen tulee lisätä tieto, että Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava on määrätty tulemaan voimaan maakuntahallituksen päätöksellä 18.8.2025. Lisäksi kaavaselostukseen tulee täydentää kaava-aluetta koskevat yleismääräykset.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

LVV katsoo, että rakennustaiteellisesti, historiallisesti ja kaupunkikuvallisesti erityisen arvokkaan suojeltavan rakennuksen **(sr-1) kaavamääräykseen tulee lisätä lausuntopyyntövaade korjaus- ja muutostöistä museoviranomaiselle.**

Koska suojavallin rakentamisen sallivalle suojaviheralueelle (EV-1) sijoittuu myös maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ja toteutettavat suojavallit näkyvät alueen lähes kaikille suojeltavaksi osoitetuille rakennuksille sekä RKY 2009 -kohteille, **tulisi suojavallien maisemointiin kiinnittää erityistä huomiota.** Mikäli suojavallien rakentaminen ajoittuu pitkälle ajanjaksolle, tulisi vallien maisemointi aloittaa jo ennen kuin kaikki vallit on toteutettu.

Museoviranomaisten lausunnot tulee huomioida kaavaratkaisussa.

Luonnonsuojelu

Luontoselvitystä voidaan pitää pääsääntöisesti asianmukaisena. Raportointi karttoineen on selkeä. **Sisällöllisesti puutteena voidaan pitää sitä, ettei linnusto-, viitasammakko- ja lepakkoselvitysten menetelmäkuvauksissa ole ilmoitettu tehtyjen maastokartoitusten tarkkaa suoritusaikaa (kellonaika).** Kyseisten selvitysten luotettavuuden ja epävarmuustekijöiden arvioimiseksi vuorokaudenaika on tärkeä tieto. **Tiedot tulee täydentää** luontoselvitykseen tai kaavaselostukseen.

Viitasammakkoselvityksen toteutuksen kuvaus luontoselvityksessä on puutteellinen ja kartalle (kuva 10) merkitty kartoitusreitti vaikuttaa viitasammakon esiintymispotentiaalin kannalta huonosti valitulta. Potentiaalisia viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvia alueita ei ole kaava-alueelta osoitettu, mutta karttatarkastelun perusteella vaikuttaa varsin mahdolliselta, ettei kaava-alueella ole sellaisia. **Tietoja tulee täydentää luontoselvitykseen tai kaavaselostukseen.**

Lepakkoselvityksen perusteella näyttää mahdolliselta, ettei alueella ole lepakoiden kannalta tärkeitä ympäristöjä, vaikka pohjanlepakkoa on aikaisemmassa selvityksessä havaittu alueella ja alueella on lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi mahdollisesti soveltuvia rakenteita. **Vanhasa pappilassa ja renkituvassa suoritettua tarkastusta ja rakennusten soveltuvuutta lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikaksi olisi tullut raportissa kuvata tarkemmin. Luontoselvitystä tai kaavaselostusta tulee täydentää näiltä osin.**

Kasvillisuusselvityksessä ei ole tunnistettu, että kaava-alueella vanhan pappilan ympäristössä esiintyy niittykasvillisuutta indikoivia kasvilajeja (esim. mäkikaura, ketoruusuruoho, särmäkuisma), joista on aikaisempia havaintoja ja että alueella on havaittu myös muuta vanhaa kulttuurivaikutusta ilmentävää kasvilajistoa. Mäkikaura on Pohjois-Pohjanmaalla harvinainen ja lajin merkittävin havaintokeskittymä maakunnassa on Raahen seudulla, mm. Kuljunmäen Natura-alueella. Niittylajiston kannalta tärkein alue sisältyy kaavakartalla MA/s-alueelle (maisemallisesti tärkeä peltoalue). Niittykasvillisuuden hoito on suositeltavaa lajiston säilymisen kannalta. Kaava-alueella on aikaisemmin havaittu myös silmälläpidettävää vesihilpeä, mitä ei ole mainittu kasvillisuusselvityksessä.

Luontoselvityksessä arvokkaaksi tunnistettuja luontokohteita ja uhanalaisten lintulajien elinympäristöjä häviää suunnitellun suojavallin rakentamisen myötä, mikä on tunnistettu asemakaavan vaikutusten arvioinnissa. Suojavallin tarpeellisuutta on kaavaselostuksessa

perusteltu siitä aiheutuvilla muilla hyödyillä. **Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että ko. luontokohteilla ei ole tiedossa olevia luonnonsuojelulailla suojeltuja kohteita. Vallien alueelle sijoittuvat, arvoluokkien 3 ja 4 mukaiset luontokohteet tulee kuitenkin osoittaa kaavakartalla informatiivisilla luo-merkinnöillä.**

Alueella esiintyy pesivinä useita luonnonsuojelulailla rauhoitettuja ja myös uhanalaisia lintulajeja. Niihin liittyen Lupa- ja valvontavirasto tuo esille, että suojavallin rakentamiseen liittyvässä **puuston hakkuussa on otettava huomioon se, että luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen lintujen pesien ja munien tahallisen hävittämisen ja rauhoitettujen lintujen tahallisen häirinnän.** EU-tuomioistuimen päätöksen EUT C-784/23 mukaan hakkuiden aiheuttama pesien ja munien tuhoutuminen on tahallista ja siksi kiellettyä. Lisäksi hakkuista aiheutuva pesinnän häirintä on lintudirektiivin vastaista, jos sillä on merkittävä vaikutus rauhoitettujen lajien kantoihin. Metsälakiin ja luonnonsuojelulakiin ollaan valmistelemaan täsmennyksiä EU-tuomioistuimen ratkaisun vuoksi. **Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että puuston hakkuut olisi toteutettava lintujen pesimäkauden ulkopuolella.**

Melu

Meluasioista LVV:lla ei ole huomauttamista.

Jatkotoimenpiteet

Lupa- ja valvontavirasto edellyttää, että edellä lausuttu otetaan huomioon ja kaava-aineistoa täydennetään edellä esitetyllä tavalla.

1.12.1 Vastine

Virastomuutokset päivitetään kaava-asiakirjoihin. Kaavaselostukseen lisätään tieto, että Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmastovaihekaavun voimaan tulemisesta ja lisätään maakuntakaavan yleismääräykset soveltuvin osin.

Sr-1-kaavamääräystä tarkistetaan lausunnon mukaisesti.

EV-1 -alueen kaavamääräyksessä on kohta: ”Suojavalli tulee maisemoida istuksin Saloisten kirkon suuntaan.” Suojavalli on tarkoitus rakentaa kerralla tavoiteltavaan korkeuteen, jolloin maisemointi voidaan suorittaa heti rakentamisen yhteydessä.

Luontoselvitystä ja kaavaselostusta päivitetään lausunnon mukaisesti ehdotusvaiheen kaava-aineistoon. Linnusto-, viitasammakko- ja lepakkoselvitysten menetelmäkuvauksiin lisätään tehtyjen maastokartoitusten tarkat suoritussijat. Raporttiin lisätään tieto, että selvitysalueella ei ole potentiaalisia viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikoiksi soveltuvia alueita. Vanhassa pappilassa ja renkituvassa sekä hautausmaan kiviaidalla suoritettua lepakoiden liikkeiden tarkastusta tarkennetaan luontoselvityksen raporttiin.

Luontoselvityksen kulttuuriympäristöä käsittelevään kohtaan lisätään kappale vanhan pappilan ympäristössä esiintyvistä niittykasvillisuutta indikoivista kasvilajeista.

Arvoluokkien 3 ja 4 mukaiset luontokohteet osoitetaan kaavakartalle osa-alue-merkinnöillä.

Suojavallin rakentamisessa ja puiden kaatamisessa on otettava huomioon luonnonsuojelulain 70 §.

1.13 Raahen kaupungin lupa- ja valvontajaosto

Rakennusvalvontaviranomainen

Raahen kaupungin rakennusvalvontaviranomainen on tutustunut Saloisten kirkon ympäristön asemakaavan (Ak 251) luonnosvaiheen aineistoon.

Rakennusvalvontaviranomainen esittää seuraavia huomioita:

- asemakaavaluonnokseen on merkitty ajoyhteys seurakunta alueelle kaavamerkinällä M eli maa- ja metsätalousalueeksi. **Tätä ehdotetaan muutettavaksi asemakaavamerkintöihin sopivammaksi.**
- asemakaavaluonnokseen on merkitty rakennusoikeudet numeroin, mutta **asemakaavamerkinät ja -määräykset -teksteistä puuttuu selitys rakennusoikeudesta.**
- **hautausmaa-alueen laajennuksesta ei ole huomautettavaa.**

Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto

Raahen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen huomauttaa, että kaavamuutoksessa tulisi huomioida tarkemmin meluvallin sijoittuminen alueelle ja mahdollisuuksien mukaan välttää meluvallien sijoittumista niille alueille, joissa vaarantuvat tai voi vaarantua luonto- ja ympäristöarvot. **Meluvallin toteutustapa tulisi määritellä tarkemmin sen maisemavaikutuksen vuoksi. Kaavassa tulisi huomioida ja säilyttää arvokkaat luontokohteet (Vanhan pappilan metsä ja lehto sekä Kirkkoluodon metsä) ja välttää niiden pirstomista.** Rakentamista ja selaista maankäyttöä tulisi välttää, joka heikentää uhanalaisten luontotyyppien ominaispiirteitä.

Hulevesien viivytyksessä ja ohjauksessa tulee varmistaa riittävä mitoitus viivytysaltaiden, ojien ja alitusten osalta läpivientien riittävä koko. Suojavalli muuttaa paikoin virtausreittejä ja valuma-alueiden rajoja, näiden vaikutukset tulee huomioida hulevesireittien ja viivytysrakenteiden mitoituksessa, varmistaakseen hulevesien hallittu virtaus myös mahdollisten tulvien varalta.

Kokonaisuudessaan Raahen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että kaavamuutos on toteuttamiskelpoinen. Kunhan kaavassa kiinnitetään erityistä huomiota uhanalaisten eläinten ja – luontoympäristöjen säilyttämiseen.

1.13.1 Vastine

Kirkkoherrantien ajoyhteys säilyy kaavaehdotuksessa M-alueella, koska tietä ympäröivä alue on maa- ja metsätalousaluetta. Ajo merkintä muutetaan yksityisiemerkinäksi.

Puuttunut rakennusoikeusmerkintä lisätään kaavamääräyksiin.

Asemakaavassa on annettu määräys vallin enimmäiskorkeudesta sekä maisemointivelvoite. Vallin rakentamiselle on jo osittain haettu tarvittavat luvat, jotka ovat edelleen voimassa. Valli sijoittuu kapeahkolle alueelle ja sen sijoittamisen suhteen ei juurikaan ole vaihtoehtoja. Suojavallin rakentamisen hyödyt ympäristöön ovat niin merkittävät, että vallin rakentamista ei rajoiteta asemakaavassa selvityksessä havaittujen luontoarvojen takia. Vallin suunnittelussa on kuitenkin pyrittävä löytämään ratkaisu, jossa arvokkaita luontoalueita pystytään säästämään mahdollisimman paljon. Luontoarvot osoitetaan kaavaehdotuksessa informatiivisella luo-merkinnällä.

Asemakaavatyön aikana on laadittu hulevesiselvitys ja -yleissuunnitelma, joissa on tarkasteltu alueen virtausreitit ja hulevesien hallinnan mitoitusta. Asemakaavan yleismääräyksissä on määrätty hulevesien hallinnasta hulevesiselvityksen suositusten mukaisesti. Kokonaisuutta tarkasteltaessa maankäytön muutokset ovat vähäisiä.

1.14 Raahen Yrittäjät ry

Pidämme esitettyä kaavaa tarkoituksenmukaisena. Kaava vastaa alueen kehittämistarpeisiin ja asetettuihin tavoitteisiin.

Kannatamme Saloisten kirkon ympäristön asemakaavaa (Ak 251) erityisesti seuraavista syistä:

1. Suunnitelmassa on huomioitu riittävällä tasolla historiallisen ympäristön ominaispiirteet, ympäristö ja liikenne.
2. Asemakaavan laadinnasta ja siihen liittyvien selvitysten laatimisesta aiheutuvista kustannuksista vastaavat Raahen seurakunta sekä SSAB Europe Oy. Suunnittelusta laaditaan tarvittaessa maankäyttösopimus.
3. Päätösesityksestä on tehty yritysvaikutusten arviointi ja käynnistyessään asemakaavan laadinnasta ei synny negatiivisia yritysvaikutuksia.

1.14.1 Vastine

Merkitään tiedoksi.

1.15 Raahe-seura

Raahe-seuran johtokunta on kaavasta keskusteltuaan asiasta yksimielinen: **Siltä osin, kun kaava käsittelee hautausmaan laajennusta, ei asiassa ole huomautettavaa.** Hautausmaan laajennuksen tarve on lähitulevaisuudessa tarpeellinen ja asia on näin ollen ok. Jatkoalue on huomioitu hienosti jatkamaan vanhaa osaa ja siitä tulee varmasti kaunis kokonaisuus. Sen sijaan **kaavaehdotuksen se osa, joka koskee tonttivarasta mahdolliselle vanhan pappilan rakennusten siirrolle, on mielestämme poistettava ja vanhan pappilan rakennukset on säilytettävä paikallaan ja rakennuksille ja tontille merkintä sr-1.** Toivomme, että tämän alueen 700-vuotista historiaa kunnioitetaan ja arvostetaan ainutlaatuisena kulttuuriympäristönä ja

Raahen seurakunta veloitetaan näin ollen huolehtimaan rakennuksista ja tontista arvoisella tavalla. (vrt. Kirkkohallituksen kannanotto asiaan v. -23 ja Museoviraston kaivaukset -25). Kiitoksemme järjestetyistä info-tilaisuuksista, ne olivat asiaa valaisevia monelta kulta!

1.15.1 Vastine

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumerkinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa sijaitsevan paririihen merkintänä säilyy sr-2:na.

1.16 Raahen seudun luonnonystävät ry

Rakennusten säilyttäminen nykyisellä paikalla olisi erittäin tärkeää. Niille ei tulisi kaavassa osoittaa uutta paikkaa koska perinnemaisema sekä mahdolliset arkeologiset löydökset menetettäisiin.

Kasvistosta sen verran, että pappilan ympäristössä on arvokasta perinnemaisemaa, josta ei kaavaselostuksessa mitään mainittu. Ei oltu havaittu myöskään alueellisesti silmälläpidettävää mäkikauraa (*Avenula pubescens*), joka lienee kulkeutunut pappilan mäelle jo ennen 1600-lukua. Alueella on myös paikallisesti arvokasta ketoruusuruohoa (*Knautia arvensis*) ja särmäkuismaa (*Hypericum maculatum*). Pappilan pellolla, joka on viljelyssä, kasvaa harvinaista sepopeippiä (*Lamium amplexicaulis*).

Olisi tärkeää, ettei pappilan ympäristö kasva umpeen ja ketolajisto katoa. Luontoselvitys ei ollut ainakaan kasvien osalta kovin perusteellinen, vaikka kyseessä on asemakaavatasoinen selvitys.

1.16.1 Vastine

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumerkinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa sijaitsevan paririihen merkintänä säilyy sr-2:na.

Luontoselvitystä täydennetään kasvillisuuden osalta.

1.17 Mielipide 8: Saloisten kotiseutu- ja museoyhdistys ry

Lausuntomme koskee Ak 251 Saloisten kirkon ympäristön asemakaavaa ja erityisesti pappilan alueen rakennuksia, jotka sijaitsevat kaavamerkinnöillä **MA/s, Sr-1 ja Sr-2**.

MA/s-merkinnän tarkoitus ei toteudu, jos rakennuksia siirretään

MA/s-merkintä osoittaa maisemallisesti arvokkaan alueen, jonka kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot tulee säilyttää.

Pappilan rakennusten arvo perustuu niiden alkuperäiseen sijaintiin ja historialliseen pihapiiriin yhtenäisenä kokonaisuutena. Rakennusten siirtäminen rikkoisi nämä arvot ja olisi ristiriidassa MA/s-merkinnän suojelutavoitteiden kanssa. Ma/s-merkinnän selityksestä tulee poistaa rakennusten siirtomahdollisuus.

Viittaus: Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön selvitys 3.11.2025

Selvitys on kaavan virallinen tausta-aineisto ja sen johtopäätösten tulee ohjata kaavaratkaisua. Selvityksen mukaan:

- pappilaan liittyy rakennushistoriallisia, historiallisia ja maisemallisia arvoja
- pappila on osa maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä
- selvitysalueen arvokas rakennuskanta suositellaan säilyttämään

Rakennusten siirtäminen on ristiriidassa selvityksen johtopäätösten kanssa, koska siirto historiattomaan paikkaan rikkoo arvokkaan historiallisen kokonaisuuden. Siirto on myös maisemallisesti haitallinen, sillä pohjalaismaisemassa pappila ei koskaan sijaitse alavassa risukossa vaan mieluiten mäen päällä ja aina peltojen ympäröimänä.

Vaatus sr-2-merkinnän korottamisesta sr-1-merkinnäksi

Kaavaehdotuksessa pappilan rakennuksista osa on merkitty sr-2-merkinnällä, vaikka niiden historiallinen, rakennustaiteellinen ja kulttuurinen arvo on selvästi sr-1 -tason suojelun arvoinen.

Suojelumerkintöjen epäsuhta

Kaavassa:

- kivihoivattu maakellari on merkitty sr-1
- 1700-luvun renkitupa on merkitty sr-2
- pappila 1800-luvun alusta on merkitty sr-2

Kivihoivattu maakellari on arvokas ja mahdollisesti hyvinkin vanha, mutta sen kulttuurihistoriallinen painoarvo ei ole pappilan päärakennuksen tai renkituvan tasolla. Maakellari on pihapiirin aputila, kun taas pappila ja renkitupa ovat pihapiirin historiallinen ja sosiaalinen ydin. Suojelumerkintöjen tulee olla johdonmukaisia ja suhteessa rakennusten todelliseen arvohierarkiaan.

sr-1 -merkinnän kriteerit täyttyvät selvästi. sr-1 -merkintä annetaan rakennuksille, jotka:

- ovat poikkeuksellisen arvokkaita
- ovat keskeisiä kulttuuriympäristön identiteetille
- ovat historiallisesti merkittäviä
- muodostavat kokonaisuuden muiden suojeltujen rakennusten kanssa

Pappila ja renkitupa täyttävät nämä kaikki perusteet, koska ne ovat:

- huomattavan vanhoja
- alkuperäisellä paikallaan
- osa kirkonmäen historiallista kokonaisuutta
- rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviä

Maakunnallisesti arvokas kokonaisuus edellyttää yhtenäistä suojelua

Saloisten keskiajalta periytyvä pappila on Pohjois-Pohjanmaan vanhin kirkollinen tila, jonka juuret ovat ainakin 1400-luvulla. Tämä paikka on ollut keskiajalla maakuntamme hallinnollinen keskus, Salon laajan emäseurakunnan kirkkoherran virkatila. Tämän vuoksi pappilan maki on maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö.

Pappilan mäen historiallisen kokonaisuuden muodostavat rakennukset, kulttuurimaisema, muinaisjäännökset ja historia. Nykyinen pappila on arvokas historiallinen kokonaisuus perinetaisemineen. Pappila ilman rakennuksia lakkaa olemasta pappila. Tällaisissa kokonaisuukissa suojelumerkintöjen tulee olla loogisia ja keskenään vertailukelpoisia.

On ristiriitaista, että:

- pappilan pihapiirin keskeiset rakennukset ovat sr-2
- mutta pihapiirin kiviholvattu maakellari on sr-1

Tämä ei vastaa alueen todellista arvoa eikä Museoviraston suojeluperiaatteita.

sr-1 -merkintä turvaa rakennusten säilymisen. sr-1 -merkintä:

- estää siirtämisen
- estää arvoa alentavat muutokset
- edellyttää Museoviraston lausuntoa
- turvaa rakennusten säilymisen tuleville sukupolville

Tämä on välttämätöntä pappilan ja renkituvan kohdalla.

Vaadimme, että:

sr-2-merkinnät korotetaan sr-1-merkinnöiksi, koska pappilan päärakennuksen ja renkituvan historiallinen, rakennustaiteellinen ja kulttuurinen arvo on selvästi sr-1-tason suojelun edellyttämä, ja suojelumerkintöjen tulee olla johdonmukaisia suhteessa pihapiirin muihin rakennuksiin, kuten kiviholvattuun maakellariin.

Yhteenveto

Pappilan rakennusten siirtäminen ja niiden muuttaminen arvoa alentavaan ympäristöön:

- heikentää alueen kulttuurihistoriallisia arvoja

- on ristiriidassa MA./s-, sr-1- ja sr-2-merkintöjen kanssa
- ei noudata Museoviraston suosituksia
- sivuuttaa asukkaiden yleisen kannan pappilan rakennusten säilyttämisestä alkuperäisellä paikalla
- on vastoin kaavan tausta-aineistoa

Pyydämme, että kaavaa muutetaan siten, että rakennukset säilytetään alkuperäisillä paikoillaan ja niiden kulttuurihistorialliset arvot turvataan.

Asukkaiden aiempi kanta on sivuutettu

Alueen asukkaat ja kulttuuriperintöä arvostavat kansalaiset ovat aiemmin vastustaneet rakennusten siirtoa ja keränneet adressin, jossa oli yli 300 nimeä. Kansalaiset jäivät siihen käsitykseen, että siirtoa ei toteuteta. Nyt kaavaan on kuitenkin lisätty siirtomahdollisuus ilman, että aiempi palaute näkyy kaavan perusteluissa.

Asukkaiden huoli pappilan säilymisestä ja sen näkymisestä

Asian tultua uudelleen ajankohtaiseksi kirkon ympäristön kaavoituksen yhteydessä, heräsi asukkaiden keskuudessa huoli pappilan säilymisestä alkuperäisellä paikalla. Tämän takia Saloisten Kotiseutu- ja Museoyhdistys on kerännyt uuden adressin pappilan rakennusten säilyttämisestä alkuperäisellä paikallaan. Adressissa on yli 610 allekirjoitusta.

Pappilan rakennukset eivät näy hautausmaalle ja kirkolle, koska risukko peittää näkyvyyden. Monet adressin allekirjoittaneet toivoivat, että näkymää avarrettaisiin kirkon suuntaan ja risukkoa raivattaisiin pois. Tämä saavutetaan helposti kevyellä risukon raivauksella ja rakennuksia ei tämän vuoksi tarvitse siirtää.

Kaavaluonnoksessa on mainittu tehtaan melun olevan häiritsevää pappilan mäellä. SSAB on rakentamassa pappilan länsipuolelle meluvallia, joka tulee ratkaisemaan tämän meluongelman. Pappila ja pappilan pihapiiri tulevat suhteellisen lähelle meluvallia, joka estää melun kulkeutumisen pihapiiriin. Tehtaan melu todennäköisesti on voimakkaampaa ehdotetulla siirtopaikalla, johon myös 8-tien melu kuuluu häiritsevästi. Meluvallin pappilan puoleiselle osalle voidaan tehdä myös puista suojaistutuksia.

Pyyntömme kaavan muuttamiseksi

1. Pappilan rakennusten kaikki siirtomahdollisuudet poistetaan kaavasta.
2. Kaavaan lisätään määräys rakennusten säilyttämisestä alkuperäisillä paikoillaan.
3. Kaikille pappilan pihapiirin rakennuksille sr-1 merkintä
4. Kaavaan kirjataan, että rakennusten käyttötarkoitusta ei saa muuttaa arvoa alentavaan käyttötarkoitukseen.
5. Lisätään kaavaan mahdollisuus, että tontille saa siirtää ympäristöön sopivia, pihapiiriä täydentäviä vanhoja talousrakennuksia

Adressi Saloisten pappilan rakennusten säilyttämisestä ja kunnostamisesta nykyisellä paikalla

1. Vaadimme Saloisten pappilan vanhoille rakennuksille kaavaan SR-2 merkinnän muutettavaksi SR-1 merkinnäksi, jolla turvataan rakennusten säilyminen nykyisellä paikalla pappilamäellä.
2. Vaadimme poistettavaksi Raahen kaupungin Ak 251 Saloisten kirkon ympäristön asemakaava- ehdotuksesta kaikki maininnat ja mahdollisuudet vanhojen pappilan rakennusten siirtämiseen.

Saloisten pappila on Pohjois-Pohjanmaan vanhin kirkollinen tila, jonka juuret ovat ainakin 1400-luvulla. Pappilamäellä on ollut keskiajalla maakuntamme hallinnollinen keskus, Salon emäseurakunnan kirkkoherran virkatila.

Pappilamäen historiallinen kokonaisuus muodostuu kulttuurimaisemasta rakennuksineen, viljeltyine peltoineen ja alueella olevine muinaisjäännöksineen. Kokonaisuuteen kuuluu paikan pitkä historiallinen perinne ja tieto. Alue on myös rauhaisa ja luonnoltaan kaunis perinmaisema.

Me allekirjoittaneet vaadimme, että tätä arvokasta kokonaisuutta ei tuhota tai pilkota osiin. Rakennukset tulee kunnostaa nykyisillä paikoillaan ja mahdollistaa niiden käyttö seurakuntalaisille.

(Liitteenä adressi allekirjoituksineen.)

Kannanotto Saloisten kirkon ympäristön kaavaan, Saloisten kotiseutu- ja museoyhdistyksen lausunnon allekirjoittajien kommentteja:

- Pappila saa pysyä omalla paikallaan saloisissa.
- Rakennusten siirto tuhoaa rakennusten alkuperäisen tarkoituksen.
- Järjetöntä ruveta siirtämään vanhoja rakennuksia niiden omilta paikoiltaan mihinkään! En näe seurakunnallekaan siitä mitään hyötyä, päin vastoin kuluja.
- Saloinen on vanhempi kuin Raahe, siten arvokkaampi.
- Pappilamäki ei ole vain rakennuksia tai maisema — se on elettyä historiaa. Sen rinteillä ja pihapiireissä ovat kulkeneet sukupolvien ajan papit, heidän perheensä, lapsensa, serkkunsa ja sukulaisensa. Monille heistä nämä maisemat ovat yhä lapsuuden muistinpaikoja, joihin palataan vuodesta toiseen, yhä uudelleen.
- Pappilamäkeen ja sen rakennuksiin kietoutuu poikkeuksellisen rikas osa Saloisten historiaa. Näissä tiloissa kirkon viranhaltijat ovat kohdanneet paitsi omia läheisiään myös seurakuntalaisia — ihmisiä elämänsä tärkeimmissä hetkissä. Täällä on puhuttu ilosta ja surusta, toivosta ja luopumisesta, elämän suurista kysymyksistä ja kipeistä solmukohdista. Näiden seinien sisällä on kuunneltu, lohdutettu ja kannettu vastuuta. Juuri siksi tätä paikkaa on kohdeltava kunnioituksella. Pappilamäki ansaitsee arvokasta hoitoa, pitkäjänteistä kunnossapitoa ja selkeän tulevaisuuden. Yhdessä kauniin ja perinteikkään Saloisten

kirkon kanssa se muodostaa luontevan ja merkityksellisen kokonaisuuden — myös matkailukohteen, jossa historia ei ole kulissi vaan aitoa, koettua ja kerrottavaa.

- Säilyttäkää perinteet. Vaalikaa niitä. Niiden varaan on hyvä ja turvallista rakentaa tulevaa, sillä harvalla paikalla on näin vahva ja valmis tarina. Historia on jo tässä — se on perusta, jota ei pidä kadottaa.
- Oma historiaansa arvostavan kaupungin ja seurakunnan tulee huolehtia siitä, että ainutlaatuinen ja arvokas Pappilanmäki pysyy rakennuksineen vuosisataisella paikallaan ja huolehtii myös siitä, että nuo rakennukset kunnostetaan arvoiseensa kuntoon seurakuntalaisten ja kaupunkilaisten käyttöön.
- Entisenä raahelaisena toivon, että Raahen ottaa tosissaan hienon kulttuuriperintönsä säilyttämisen ja hienovaraisen kehittämisen.
- Arvoisat päätöksentekijät, Olen allekirjoittanut adressin, jossa vaaditaan muutosta Raahen kaupungin AK251 Saloisten kirkon ympäristön asemakaavaehdotukseen.
- Vaadin, että Saloisten pappilan vanhojen rakennusten kaavamerkintä muutetaan SR-2:sta SR-1 :ksi, jotta rakennusten säilyminen niiden alkuperäisellä paikalla Pappilanmäellä voidaan turvata. Lisäksi vaadin, että kaavasta poistetaan kaikki mahdollisuudet ja maininnat rakennusten siirtämisestä.
- Rakennusten kulttuurihistoriallinen arvo on kiinteästi sidoksissa niiden nykyiseen sijaintiin, eikä sitä tule heikentää kaavaratkaisuilla.
- Pappila jääköön paikalleen.
- Pyydän päättäjiltä kaukonäköistä harkintaa suojella arvokasta kulttuuriperimää Raahen kaupungin alueella. Sukuni juuret ulottuvat tutkitusti näille seuduille ainakin 1600-luvulle asti.
- Olen itse syntynyt Raahessa ja viettänyt lapsuuteni Saloisissa. Vahvat, värikkäät henkilöt jättivät jälkensä muistoihini ja tarinoini, joita kerromme uusille sukupolville. Liian paljon on jo purettu vanhaa ja näin tuhottu Saloisten elävää kyläyhteisöä, jolle kirkko, kellotapuli ja pappila olivat ylpeän yhteisöllisyyden kulmakiviä. Myös nykyiset ja tulevat sukupolvet tarvitsevat historian konkreettisia maamerkkejä. Ne ankkuroivat juuremme synnyinseudullemme ja vahvistavat itsetuntoa: olemme merkittävä lenkki Salon seurakunnan pitkässä historiassa. Älkää purkako pappilaa tai muita vielä jäljellä olevia vanhoja rakennuksia! Ne tukevat henkistä perintöä, joka ulottuu yli kaupungin rajojen.
- Miksi hävittäisitte historiallista kaunista miljöötä tulevilta sukupolvilta, surullista!
- Kunniantunto omavertontunto ja arvottaminen, miettikää mitä se merkitsee
- Saloisten pappila on arvokas rakennus jota ei saa purkaa. Pidetään paikallishistoriasta ja vanhoista rakennuksista huolta.
- Meidän vanhaa historiaa kannattaa vaalia. Se on omaa. Ulkoa tulevia muutoksia meidän perimään pitää karsastaa.

- Ei anna hyvää kuvaa päätöksenteosta, kun jo kertaalleen torjuttu hanke pyritään ujutta-
maan keittiön kautta hyväksyttäväksi.
- Kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset tulee säilyttää alkuperäisillä paikoillaan vrt
Wanhan Raahe.
- Täysin järjetöntä tällainen vanhojen rakennusten siirtäminen vanhalta rakennuspaikal-
taan, rahaa kuluu (seurakunnalta) täysin turhuuteen. Kyllä rakennukset pystyy ja kannat-
taa kunnostaa nykyiselläkin paikalla ja ottaa sen jälkeen aktiiviseen käyttöön.
- Vanha miljöö on arvokas omalla paikallaan.
- Rakennusten historiaa tulee kunnioittaa ja säilyttää niiden synnyin sijoillaan, eikä repiä
juuriltaan!
- Arkkitehtina minulle on itsestään selvää, että arvokkaita kulttuuriympäristöjä tulee suo-
jella. Ne ovat jo nyt harvinaisia, eikä niitä voi enää koskaan palauttaa.
- Arvostetaan oman alueen kulttuurihistoriaa ja säilytetään se, mikä vielä säilytettävissä
on.
- Kaavaan voisi pappilan tontin osalta lisätä, että tontille saa siirtää miljööseen sopivia, pi-
hapiiriä täydentäviä talousrakennuksia.

1.17.1 Vastine

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-
1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumer-
kinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa
sijaitsevan paririiden merkintänä säilyy sr-2:na.

1.18 Raahen kaupunki: Maankäyttö ja mittaus

Maankäyttösopimus

**Kaupunginhallitus on hyväksynyt 31.3.2025 § 92 kaavoitusaloitteen Saloisten kirkon ympä-
ristön asemakaavan käynnistämiseksi. Päätöksen perusteella asemakaavasta laaditaan tar-
vittaessa maankäyttösopimus.** Raahen kaupungin maapoliittinen ohjelma 2020 – 2030 mu-
kaisesti maankäyttösopimus tulee tehdä, kun yksityisen omistuksessa olevaa maa-aluetta
kaavoitetaan ja kaavoituksesta koituu maanomistajalle merkittävää hyötyä. **Merkittävän
hyödyn rajana pidetään 500 k-m² suuruista lisäystä rakennusoikeuteen.** Maanomistajan
korvattavaksi voidaan määrätä enintään 50 % kiinteistön arvioidusta arvonnoususta. Ky-
seessä on alueen ensimmäinen asemakaava. Asemakaavan tavoitteena on laajentaa Salois-
ten kirkon hautausmaata. Hautausmaan laajentaminen vaatii asemakaavan laatimisen alu-
eelle. Asemakaava tuo myös mahdollisuuksia alueen muulle kehittämiselle. SSAB Europe
Oy:n tavoitteena on rakentaa tehdasalueen suuntaan suojavalli, joka sijoittuu osittain kaava-
alueelle sekä selvittää alueen käyttöä väliaikaisen projektin varastoalueena. Asemakaava-
luonnoksen Ak 251 perusteella korttelissa 5401 osoitetaan rakennusoikeutta tontille nro 1

yhteensä 580 k-m² ja tontille nro 2 yhteensä 820 k-m². **Asemakaavalla osoitetaan maanomistajalle yhteensä 1400 k-m² verran rakennusoikeutta. Maapoliittisen ohjelman perusteella maankäyttösopimus laaditaan silloin kun asemakaavalla tuotetaan maanomistajalle huomattavaa arvonnousua. Huomattavan arvonnousun rajana pidetään yli 500 k-m² lisäystä rakennusoikeuteen. Kaavaluonnoksen perusteella maankäyttösopimuksen laatiminen tulee ottaa käsiteltäväksi. Lopullinen maankäyttösopimuksen tarve selviää, kunhan asemakaavan ehdotus asetetaan nähtäville.**

Kiinteistörasitteet

Asemakaavan pohjakartassa tulee esittää kiinteistöt ja muut rekisteriyksiköt, käyttöoikeusyksiköt sekä kiinteistörajat ja rajamerkit. Asemakaavaluonnoksen perusteella kulku asemakaava-alueelle tapahtuu Satamajärventieltä lähtevää Saloisten kirkkoherrantien yksityistietä pitkin. Yksitystie on rekisteröity kiinteistörekisteriin käyttöoikeusyksikkönä 2020-K23416. **Kaavaluonnoksesta puuttuu yksityistien käyttöoikeuden tunnus 2020-K23416, joka tulisi merkitä kaavakartalle.** Yksitystielain 89 §:n perusteella Maanmittauslaitos pitää rekisteriä niistä yksityisistä teistä, joita koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta (yksityistierekisteri). Maanmittauslaitos pitää yksityistierekisteriä myös niistä yksityisistä teistä, jotka sijaitsevat asemakaava-alueella.

Kiinteistöjaotus

Asemakaavaluonnoksen perusteella kortteliin 5401 muodostuu ohjeelliset tontit 1-2. Asemakaavaluonnos ei rajoitu Raahen kaupungin kiinteistörekisterinpitoalueeseen. Kun asemakaavassa ei osoiteta sitovaa tonttijakoa, eikä asemakaava rajoitu Raahen kaupungin rekisterinpitoalueen, asemakaava-alue jää Maanmittauslaitoksen rekisterinpitoalueeseen.

Vastine

YK/s – alueella rakennusoikeuksissa on todettu nykytilanne; seurakuntakoti ja ulkorakennus. Kaavaehdotusvaiheessa uuden YK-alueen rakennusoikeuksia tarkistetaan. Kaavaehdotuksessa osoitetaan rakennusoikeutta YK-alueelle 700 k-m². 700 k-m²:ssä on huomioitu alueella jo oleva hautausmaan huoltorakennus (85 k-m²), alueelle mahdollisesti SSAB:n puolelta siirrettävä paririihi (90 k-m²) sekä mahdollisuus lisärakentamiselle. Suojelluille rakennuksille ei ole osoitettu rakennusoikeuksia, koska asemakaava ei mahdollista niiden laajentamista.

Ajo-merkintä muutetaan kaavaehdotukseen yksityistiemerkinäksi ja pohjakartalle lisätään käyttöoikeustunnus.

2 Mielipiteet

Saapuneet mielipiteet	pvm
Mielipide 1: Yksityishenkilö	14.12.2025
Mielipide 1.2: Yksityishenkilön lisäys edelliseen mielipiteeseen	19.12.2025

Saapuneet mielipiteet	pvm
Mielipide 1.3: Yksityishenkilön lisäys edelliseen mielipiteeseen	2.2.2026
Mielipide 2: Yksityishenkilö	13.1.2026
Mielipide 3: Yksityishenkilö	30.1.2026
Mielipide 4: Vanha Raahe ry	2.2.2026

Jätettyjen mielipiteiden tekstejä on lyhennetty ja muokattu luettavuuden lisäämiseksi. Yksilöiviä tietoja on poistettu, esim. henkilötiedot.

2.1 Mielipide 1: Yksityishenkilö

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksessä on ajallisia virheitä, jotka kannattaa korjata historiatutkimuksen oikeana pysymisen takia. Selvityksessä ja sen kartassa oli kirkkotarha laajennuksineen jaettu A-G ja viimeisiin laajennuksiin 1-3. Selvityksessä väitettiin kirkon pohjoispuolella olevan osan A olevan vanhin 1600-luvulta periytyvä hautausmaa. A on kuitenkin 1800-luvun lopun laajennus, eikä edes ensimmäinen laajennus hautausmaamme historiassa. Muutenkin tuo järjestys A-G on ajallisesti väärin.

Todellisuudessa vanhin osa kirkon siirron 1622 jälkeistä hautausmaata on ollut kirkon ja oletetun vanhan tapulin sijainnin välisellä alueella ollut hautausmaa eli nykyisten sankarihautojen alue ja uudelle pysäköintialueelle menevä polku-ura, kaavan liitekartan alueen G pohjoisosa ja hieman C:n nurkkaa. Ensimmäinen laajennus on tehty Lars Pettersonin Templum Saloense tutkimuksen (sivulta 278 alkaen) mukaan 1700-luvulla uuden tapulin rakennuksen yhteydessä, jolloin hautausmaa on laajentunut hieman etelään uudelle eli nykyiselle tapulille saakka. Tämä tilanne näkyy hyvin isojaontäydennyskartasta 1857 ja Kuljun tiluskartasta 1840.

1800-luvulla on hautausmaatamme laajennettu etelään kartassanne alueen G eteläosaan ja E:n kulmalle ja tapuli on tällöin jäänyt jo kokonaan hautuumaan sisään. Tämä ilmenee hyvin myös 1870-luvulla otetusta kirkkomme vanhimmasta valokuvasta, joka on toimitettu kaa-voittajalle. Vielä tuolloinkaan ei hautausmaa yllä kirkon pohjoispuolelle, vaan kuten kuvasta näkyy kääntyy hirsinen tukipilarien tuettu aita heti kirkon jälkeen kulkemaan kirkon pohjois-seinää ja siitä ulkonevaa sakastia sivuten.

Pohjoissivu eli alue A on otettu käyttöön vasta aivan 1800-luvun lopulla. Minulla on sellainen muistikuva, että sekin olisi ostettu kahdessa osassa, joista ainakin yksi osa Kuljun talosta. En löytänyt tuota asiakirjaa, jossa kaupasta sovittiin, mutta sellaiseen olen kerran törmännyt. Tuosta 1857 kartasta kyllä selviää, että kirkkoa lähin osa A-alueettanne oli tuolloin vielä lukkarin virkatalon peltoa ja sen naapurina on kantatilan 7 eli Kuljun niittypalsta.

2.1.1 Vastine

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvityksen historiatietoja tarkistetaan palautteen perusteella.

Mielipiteen jatko 1.2: Yksityishenkilö

Erot pappilan nykyisen ja uhatun siirtopaikan välillä ovat silmiinpistävät, lisäksi mikäli siirto tapahtuu vanha historiallinen ja uljas Mikkeli jää pelkäksi ankeaksi muinaisjäännös-alueeksi, pappila ilman rakennuksia ei ole pappila. Vanhalle parkkipaikalle siirrettynä rakennukset eivät koskaan toimisi pappilana, pelkinä kerho- ja varastotiloina ja maakuntamme vanhin pappila lakkaisi.

Nykyisin pappilamme ympärillä ovat viljavat pellot, kuten kirkollisessa virkatilassa kuuluukin. Perinteisesti pappilat ovat paitsi virkataloja, myös alueensa viljelyn mallitiloja, vanha parkkipaikka eli Kirkonranta ei tätä olisi. Vanhan parkkipaikan ympärillä olevia vahvasti risuttuneita peltoja ei ole seurakunnalla suunnitelmissa raivata ja ottaa viljelyskäyttöön. Alanko ei ole pappilan paikka, jos paikkakunnalla on mäkiä on pohjalaispappila aina sijoitettu mäelle.

Vanhan parkkipaikan kuvan keskellä pappila siintää hieman risukon takaa, näin lähellä hautuumaata se siis oikeasti on! Näköyhteys hautuumaalta, jota kaavaluonnoksessa vaadittiin, saataisiin siis lopulta muutamia risukoita raivaamalla, vaikka risuttuneita peltoja ei viljelykseen otettaisikaan. Tämän takia ei siis pappilaamme tarvitse siirtää historialliselta paikaltaan. Lisäksi näkymä Kasitielle on mahdollista toteuttaa pappilamme seisoessa Runninmäellä, tämähän puolenkymmentä vuotta sitten risukoiden raivauksen jälkeen jo hetkeksi toteutui. Vanhalta parkkipaikalta ei rakennuksia saada Kasitielle näkyviin. Perinteisestihän pappilamme on näkynyt uljaana mäen päällä valtatie kulkijoille.

Vanha parkkipaikka on meluisa, koska Kasitie kuuluu häiritsevästi. Kasitie ei juuri kuulu Runninmäelle. Tehtaan äänet kuuluvat molempiin ja jos valli tehdään tehtaan kupeeseen, niin hiljaisintahan on juuri vallin juurella Runninmäellä, josta ääniaallot pyyhkäisevät yli, laskeutuen juuri hautuumaalle. Alueen läpi vanhalla parkkipaikalla on lisäksi liikennettä, jota ei vanhassa pihapiirissä ole.

Pappilassammeko ei toimintaa?

Kaavaehdotusta edelleen läpi luettaessa selviää, että mahdollista siirtoa perustellaan sillä, että pappilamme on tyhjillään eikä siellä ole toimintaa. Tämä ei kuitenkaan ole totta, sillä me saloistelaiset olemme kyllä toimintaa koettaneet pappilamme pihalla järjestää ja sitä aikaan saaneetkin vuosittain mm. Olavinpäivinä. Tästä tullaankin sitten tärkeään huomioon eli miksi pappilan rakennukset eivät ole täynnä toimintaa? Koska ne ovat täynnä romua, jonka siivoamista vastaan seurakunnan kaupunkilaisempi osa varsinkin taloustoimisto on jo vuosia harannut, vaikka olisi saanut ilmaista talkooapua! Kaupunkilainen talouspuoli on kehittänyt pyörivän kolmikärjen pappilan omistajia Saloisten seurakuntalaisia vastaan: Pappilaa käytetään romuvarastona -> Tämä estää toiminnan -> Koska toimintaa ei ole pappilaa voidaan käyttää romuvarastona. Näin aina palataan alkuun ja kolmikärki pyörii, vaikka jopa paikallisen papiston avulla ollaan koetettu pysäyttää. Tällä pyörivällä kolmiolla sitten nyt yritetään oikeuttaa kaavaan siirtomahdollisuutta. Tämä on kehäpäätelmä joka on pätemätön!

On huomioitava, että pappilassamme on kyllä omistajien eli saloistelaisten toimesta koetettu toimintaa pitää yllä, tosin onnistuttu vain pihalla. Tätäkin on kyllä sitten kaupunkilaisempi osapuoli koettanut torpata aggressiolla. Esimerkiksi taannoin olimme sopineet silloisen kappalaisemme Heinilän kanssa kotiseutuyhdistyksen opastetusta retkestä linja-autolla pap-

pilamme pihaan. Tämän kuultuaan oli talousjohtaja ankarasti nuhdellut pappimme ja kieltänyt Saloisten seurakunnan jäseniä tulemasta oman pappilansa pihaan. Nostimme tämän silloin julkisesti esille ja talousosasto joutui perääntymään. Viime syksynäkin teimme pienemmän opastetun retken tavallisilla henkilöautoilla pappilamme pihaan, jota itse vedin. Olisipa ollut mainiota esitellä retkeläisille se renkituvan keskiaikanäyttely ja juoda kahvit tässä historiallisessa tuvassamme!

Rakennusten siirtoa ei siis pidä kaavassa mahdollistaa. Kaavassa pitää mahdollistaa vain ja ainoastaan romujen poisto pappilastamme ja rakennusten rauhallinen peruskorjaus alkupe-
räisellä paikallaan paikallisten käyttöön. Omistaja ja vain omistaja eli saloistelaiset ovat se taho joka Saloisten pappilasta päättää ja sen pitää saada siellä myös toimintaa järjestää!

2.1.2 Vastine

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumerkinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa sijaitsevan paririihen merkintänä säilyy sr-2:na.

Selostusta tarkistetaan pappilan rakennusten käytön osalta.

2.1.3 Mielipiteen jatko 1.3: Yksityishenkilö

Ehdotus:

Merkittää kaavaan sr-1 suojelumerkintä punaiselle päärakennukselle, keltaiselle renkituvalle ja kellarille.

Riihelle merkitään alempi sr-2 suojelumerkintä.

Poistetaan kaavasta ja sen selostuksesta punaisen päärakennuksen ja keltaisen renkituvan kaikki siirtomaininnat.

Lisätään kaavan maininta, että riihen saa siirtää suunnitellulle siirtopaikalle Kirkonrantaan eli ns. vanhalle parkkipaikalle täyttömaakeon päälle. Näin seurakunta saisi yhden suuren rakennuksen Kirkonkujan kaunistamiseksi ja lisää tarvitsemaansa varastotilaa. Me saloistelaiset saisimme puolestaan varsinaiset pihapiirin rakennukset pysytettyä historiallisilla paikoillaan. Riihelle paikka ei olisi sopimaton, sillä perinteisestihän riihet on rakennettu juuri näin pihapiirin ulkopuolelle, paloturvallisuuden takia.

2.1.4 Vastine

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumerkinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa sijaitsevan paririihen merkintänä säilyy sr-2:na.

2.2 Mielipide 2: Yksityishenkilö

Saloisten vanha pappila, ja pihapiiri rakennuksineen on maakunnan vanhin aito keskiajalta periytyvä kulttuuriperintökohde. Kokonaisuutena se on hyvin arvokasta ja erittäin harvinaista historiaa keskiajalta. Sitä ei saa hävittää. **Arvojen säilymiselle tärkeintä on, että rakennusten annetaan olla omalla paikallaan.**

Kun on kyse pappilan rakennusten siirrosta johonkin uuteen paikkaan, paikkaan, jota Saloisten kirkon ympäristön kaavoituksessa haetaan, se ihmetyttää. Se vaikuttaa siltä, että Raahen seurakunta ei arvosta tai ei ole tietoinen vanhan Saloisten emäseurakunnan kulttuurisista arvoista. Kaavan suunnittelussa kuitenkin Raahen kaupunki katsoo tavoitteeksi kulttuuriympäristön arvot, siellä lukee, että rakennettua ympäristöä tulee vaalia, eikä erityisiä arvoja saa hävittää. No, miksi seurakunta ei arvosta? Seurakunta ei ole arvostanut aikoihin.

Saloisten kirkko on Pyhän Olavin kirkko. Muutama vuosi sitten Kotiseutuyhdistys viritteli henkiin keskiaikaiset Olavin Markkinat, jotka kuuluvat Saloisten historiaan. Markkinapäivää on vietetty kesällä Olavinpäivän tienoilla Kotiseutumuseon pihalla. Markkinoihin kuuluvat näyttelyt, kahvin juonti ja porinat saloistelaisten kanssa on pistetty pystyyn myös muutama kesänä pappilan pihalla. Toimintaa on siis yritetty viritellä ihan kyläläistenkin taholta. Kun niin paljon puhutaan, ettei pappilassa ole mitään toimintaa. Onhan siellä aikaisempinaikin vuosina kesäisin pidetty tilaisuuksia ja jopa ihan sisällä päärakennuksessa mm. kesäseuroja.

Sisätiloissa ei voi olla mitään toimintaa tällä hetkellä, koska Raahen seurakunta on ottanut rakennukset romuvarastoiksi. Pääsin muutama vuosi sitten piipahtamaan sisällä päärakennuksessa ja siellä oli kaikenlaista roinaa, jotka olisi helppo heittää romulavalle. Kenen vastuulla nämä kiinteistöt ovat? Miksi toimintaa pappilassa ei hyväksytä?

Kaavoituksessa on aivan turha hakea paikkaa näille rakennuksille. Lähempänä kirkkoa ne olisivat kaiken valtatieltä tulevan melun keskellä. Terästehdas on aikonut rakentaa suojavallin, joka suojaa pappilan pihapiiriin aluetta tehtaan häiriöiltä. Näin pihapiirissä tulee olemaan rauhallista, eikä pappila tunnu olevan liian lähellä tehdasta.

Seurakunta ei ole missään vaiheessa antanut julkisuuteen tietoa, mitä syitä on rakennusten siirroille. Siirto on iso työ ja liian kallista. Puolella siirtorahalla jo korjaa molemmat talot paikan päällä. Annetaan jo rauha pappilalle.

2.2.1 Vastine

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumerkinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa sijaitsevan paririihen merkintänä säilyy sr-2:na.

2.3 Mielipide 3: Yksityishenkilö

Ehdotan vanhan pappilan pihapiirin rakennusten kaavamerkintää sr-2 muutettavaksi sr-1 merkinnäksi kulttuurihistoriallisin ja arkeologisin perustein. Ehdotan kaavamääräyksiin liittäväksi, että vanhan pappilan pihapiiriä voidaan täydentää miljööseen sopivilla talousrakennuksilla. Perusteena pihapiirin viihtyisyyden parantaminen ja sen palauttaminen lähemmäksi historiallista luonnettaan.

2.3.1 Vastine

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumerkinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa sijaitsevan paririihen merkintänä säilyy sr-2:na.

Vanhan pappilan pihapiiriin ei osoiteta uutta rakennusoikeutta, koska alueella on merkittäviä kiinteitä muinaisjäännöksiä.

2.4 Mielipide 4: Vanha Raah ry

Huomautamme, että asemakaavaehdotus sallii mahdollisuuden Saloisten vanhan pappilan siirtämiseen alkuperäiseltä paikaltaan. Tämä on jyrkässä ristiriidassa Raahessa jo heränneen kotiseudun historian ymmärryksen ja kunnioituksen kanssa, joka samanaikaisesti ilmenee vanhan kaupungin suojelukaavaehdotuksessa. Asiaa on vakuuttavasti perusteltu Mikko Kettukankaan mielipidekirjoituksessa "Saloisten pappila kuuluu historialliselle paikalleen" paikallislehti Raahen Seudussa 31. joulukuuta 2025.

2.4.1 Vastine

Pappilan vanhan pihapiirin rakennusten suojelumerkintä muutetaan sr-2:sta sr-1:ksi. Muutoksen myötä vanhan pappilan rakennuksille osoitetussa suojelumerkinnässä ei ole rakennusten siirtoon liittyvää kohtaa. Kirkkoherrantien varressa sijaitsevan paririihen merkintänä säilyy sr-2:na.